

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 80 (82)

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2021

YEARBOOK

2021

ГОДИНА 12
БРОЈ 18

VOLUME XII
NO 18

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2021
YEARBOOK
2021

ГОДИНА 12
БР. 18

VOLUME XII
NO 18

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

ГОДИШЕН ЗБОРНИК ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

За издавачот:

проф. д-р Драгана Кузмановска

Издавачки совет

проф. д-р Благо Боев

проф. д-р Лилјана Колева-Гудева

проф. д-р Драгана Кузмановска

проф. д-р Луси Караниколова -Чочоровска

проф. д-р Светлана Јакимовска

проф. д-р Ева Горѓиевска

Редакциски одбор

- проф. д-р Ралф Хајмрат – Универзитет од Малта, Малта
проф. д-р Нецати Демир – Универзитет од Гази, Турција
проф. д-р Ридван Џанин – Универзитет од Едрене, Турција
проф. д-р Стана Смиљковиќ – Универзитет од Ниш, Србија
проф. д-р Тан Ван Тон Та – Универзитет Париз Ест, Франција
проф. д-р Карин Руке Бритен – Универзитет Париз 7 - Дени Дидро, Франција
проф. д-р Роналд Шејфер – Универзитет од Пенсилванија, САД
проф. д-р Кристина Кона – Хеленски Американски Универзитет, Грција
проф. д-р Златко Крамариќ – Универзитет Јосип Јурај Штросмаер, Хрватска
проф. д-р Борјана Просев-Оливер – Универзитет во Загреб, Хрватска
проф. д-р Татјана Гуришиќ-Беканович – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
проф. д-р Рајка Глушица – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
доц. д-р Марија Тодорова – Баптистички Универзитет од Хонг Конг, Кина
доц. д-р Зоран Поповски – Институт за образование на Хонг Конг, Кина
проф. д-р Елена Андонова – Универзитет „Неофит Рилски“, Бугарија
м-р Диана Мистреану – Универзитет од Луксембург, Луксембург
проф. д-р Зузана Буракова – Универзитет „Павол Јозев Сафарик“, Словачка
доц. д-р Наташа Поповиќ – Универзитет во Нови Сад, Србија

- проф. д-р Светлана Јакимовска, проф. д-р Луси Караниколова-Чочоровска,
проф. д-р Ева Горѓиевска, проф. д-р Махмут Челик,
проф. д-р Јованка Денкова, проф. д-р Даринка Маролова, доц. д-р Весна Коцева,
виш лектор м-р Снежана Кирова, доц. д-р Наталија Поп-Зариева,
доц. д-р Надица Негривска, виш лектор д-р Марија Крстева

Главен уредник

проф. д-р Светлана Јакимовска

Одговорен уредник

проф. д-р Ева Горѓиевска

Јазично уредување

Лилјана Јовановска

(македонски јазик)

виш лектор м-р Биљана Иванова, виш лектор м-р Крсте Илиев,

виш лектор м-р Драган Донеv

(англиски јазик)

Техничко уредување

Кире Зафиров

Редакција и администрација

Универзитет „Гоце Делчев“ -Штип

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ 10-А п. факс 201, 2000 Штип

Република Северна Македонија

YEARBOOK FACULTY OF PHILOLOGY

For the publisher:

Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Editorial board

Prof. Blazo Boev, PhD

Prof. Liljana Koleva-Gudeva, PhD

Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Prof. Eva Gjorgjievska, PhD

Editorial staff

Prof. Ralf Heimrath, PhD – University of Malta, Malta

Prof. Necati Demir, PhD – University of Gazi, Turkey

Prof. Rıdvan Canım, PhD – University of Edrene, Turkey

Prof. Stana Smiljkovic, PhD – University of Nis, Serbia

Prof. Thanh-Vân Ton-That, PhD – University Paris Est, France

Prof. Karine Rouquet-Brutin PhD – University Paris 7 – Denis Diderot, France

Prof. Ronald Shafer PhD – University of Pennsylvania, USA

Prof. Christina Kona, PhD – Hellenic American University, Greece

Prof. Zlatko Kramaric, PhD – University Josip Juraj Strossmaier, Croatia

Prof. Borjana Prosev – Oliver, PhD – University of Zagreb, Croatia

Prof. Tatjana Gurisik- Bekanovic, PhD – University of Montenegro, Montenegro

Prof. Rajka Glusica, PhD – University of Montenegro, Montenegro

Ass. Prof. Marija Todorova, PhD – Baptist University of Hong Kong, China

Ass. Prof. Zoran Popovski, PhD – Institute of education, Hong Kong, China

Prof. Elena Andonova, PhD – University Neofit Rilski, Bulgaria

Diana Mistreanu, MA – University of Luxemburg, Luxemburg

Prof. Zuzana Barakova, PhD – University Pavol Joseph Safarik, Slovakia

Ass. Prof. Natasa Popovik, PhD – University of Novi Sad, Serbia

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD, Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD,
Prof. Eva Gjorgjievska, PhD, Prof. Mahmut Celik, PhD, Prof. Jovanka Denkova, PhD,

Prof. Darinka Marolova, PhD, Ass. Prof. Vesna Koceva, PhD,

lecturer Snezana Kirova, MA, Ass. Prof. Natalija Pop-Zarieva, PhD,

Ass. Prof. Nadica Negrievska, PhD, lecturer Marija Krsteva, PhD

Editor in chief

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Managing editor

Prof. Eva Gjorgjievska, PhD

Language editor

Liljana Jovanovska

(Macedonian language)

lecturer Biljana Ivanova, MA, lecturer Krste Iliev, MA, lecturer Dragan Donev, MA

(English language)

Technical editor

Kire Zafirov

Address of editorial office

Goce Delchev University

Faculty of Philology

Krste Misirkov b.b., PO box 201

2000 Stip, Republic of North Macedonia

СОДРЖИНА CONTENTS

Посвета

Професор д-р Снежана Веновска-Антевска (1959 – 2020) 9

Јазик

Лилјана Јовановска

ОБИДИТЕ ЗА КОДИФИКАЦИЈА НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК
ВО XIX ВЕК

Liljana Jovanovska

ATTEMPTS FOR CODIFICATION OF THE MACEDONIAN
LANGUAGE IN THE NINETEENTH CENTURY 15

Надица Негриевска, Весна Коцева

ПРЕДЛОШКИ КОНСТРУКЦИИ ЗА ОЗНАЧУВАЊЕ
СТАТИЧНА ПОЛОЖБА ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК И
НИВНИТЕ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Nadica Negrievska, Vesna Kocева

PREPOSITIONAL CONSTRUCTIONS WITH
STATIC SPATIAL MEANING IN THE ITALIAN LANGUAGE
AND THEIR EQUIVALENTS IN MACEDONIAN LANGUAGE 29

Марија Соколова

РАЗЛИКУВАЊЕ НА ПАРОНИМСКИТЕ ПАРОВИ
СОСЕДСКИ | СОСЕДНИ И КОМУНИКАТИВНО | КОМУНИКАЦИСКО

Marija Sokolova

DIFFERENCE BETWEEN PARONIMIC COUPLES
NEIGHBORLY | NEIGHBORING AND
COMMUNICATIVE | COMMUNICATION(S) 41

Весна Коцева, Надица Негриевска

СЕМАНТИЧКИТЕ ИЗРАЗНИ СРЕДСТВА ВО
ЖАРГОНСКИОТ ИЗРАЗ НА МЛАДИТЕ ВО ИТАЛИЈА

Vesna Kocева, Nadica Negrievska

SEMANTIC EXPRESSIONS IN THE YOUTH SPEECH IN ITALY 51

Ивана Котева, Махмут Челик

ВЕШНИЦИ И СПИСАНИЈА НА ТУРСКИ ЈАЗИК ОД
МАКЕДОНСКОТО ПОДНЕБЈЕ

Ivana Koteva, Mahmut Chelik

NEWSPAPERS AND MAGAZINES IN TURKISH LANGUAGE
FROM THE MACEDONIAN REGION 65

Весна Коцева

КАРАКТЕРИСТИКИ И ФУНКЦИИ НА ГОВОРОТ НА
МЛАДИТЕ ВО ИТАЛИЈА

Vesna Kocева

CHARACTERISTICS AND FUNCTIONS OF
THE YOUTH SPEECH IN ITALY 75

Марија Леонтиќ, Деспина Минова
ГОВОРНИОТ ЧИН ОДБИВАЊЕ НА ПОКАНА КАЈ
СТУДЕНТИТЕ ОД ГРУПАТА ЗА ТУРСКИ ЈАЗИК И КНИЖЕВНОСТ
Marija Leontik, Despina Minova
THE SPEECH ACT REFUSING AN INVITATION OF STUDENTS AT
THE DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATUR..... 87

Јазикот во политиката

Викторија Саздова, Билјана Ивановска
ЗБОРОВНАТА ГРУПА ИМЕНКИ СО ЕМОЦИОНАЛЕН ПРИЗНАК
ВО ТЕКСТОВИ ОД ОБЛАСТА НА ПОЛИТИКАТА
Viktorija Sazdova, Biljana Ivanovska
WORD CLASS OF NOUNS WITH EMOTIONAL FEATURE
IN POLITICAL TEXTS 99

Дејан Маролов, Страшко Стојановски
ПРИДАВКАТА „МАКЕДОНСКИ“ ВО ДОГОВОРИТЕ СО
БУГАРИЈА (2017 ГОД.) И СО ГРЦИЈА (2018 ГОД.)
Dejan Marolov, Strashko Stojanovski
THE ADJECTIVE “MACEDONIAN” IN THE AGREEMENTS
WITH BULGARIA FROM (2017) AND GREECE (2018) 107

Терминологија и преведување

Светлана Јакимовска
ОСВРТ КОН МАКЕДОНСКАТА ТЕРМИНОЛОГИЈА
Svetlana Jakimovska
MACEDONIAN TERMINOLOGY REVIEW..... 117

Луција Видеска
ЗА ПРЕВОДОТ НА АНТРОПОНИМИТЕ, ТОПОНИМИТЕ И
ТИТУЛИТЕ ВО СЕРИЈАТА „ИГРА НА ТРОНОВИ“
Lucija Videska
TRANSLATION OF ANTHROPONYMS, TOPONYMS AND
TITLES IN THE TV SERIES “GAME OF THRONES” 129

Книжевност и фолклор

Бојана Самарџиева, Ана Витанова-Рингачева
ВЕРУВАЊАТА ВО БОЛЕСТИ И ОБРЕДНАТА ПРАКТИКА ЗА
НИВНО ЛЕКУВАЊЕ ВО ТИКВЕШКИОТ РЕГИОН
Bojana Samardzieva, Ana Vitanova-Ringacheva
BELIEFS IN DISEASES AND RITUAL PRACTICE FOR
THEIR TREATMENT IN THE TIKVESH REGION 143

Ева Ѓорѓиевска, Јована Караниќиќ-Јосимовска ДАНТЕ ВО КОНТЕКСТ НА СВЕТСКАТА КЛАСИЧНА ЛИТЕРАТУРА Eva Gjorgjievska, Jovana Karanikikj-Josimovska DANTE IN CONTEXT OF WORLD CLASSIC(AL) LITERATURE.....	155
Marija Krsteva, Dragan Donev, Natalija Pop Zarieva LITERATURE REVIEW ON LIFE-WRITING GENRE BLENDING	163
Natalija Pop Zarieva, Kristina Kostova, Marija Krsteva BLOOD AND SEXUALITY IN STOKER’S DRACULA.....	171
<i>Методика на наставата по странски јазик</i>	
Natka Jankova Alagjovska, Saska Jovanovska INTERCULTURAL COMMUNICATION COGNITION OF ENGLISH LANGUAGE TEACHERS IN THE REPUBLIC OF NORTH MACEDONIA AND BULGARIA.....	183
Vesna Prodanovska-Poposka LANGUAGE LEARNING STRATEGIES TO LEARNERS OF ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES IN HIGHER EDUCATION.....	195
Марија Тодорова, Весна Продановска-Попоска СТРАТЕГИИ ПРИ УСВОЈУВАЊЕ НА ШПАНСКИ ЈАЗИК (J3) КАЈ СТУДЕНТИ СО АНГЛИСКИ ЈАЗИК (J2) Marija Todorova, Vesna Prodanovska-Poposka LANGUAGE LEARNING STRATEGIES FOR ACQUISITION OF SPANISH AS L3 TO STUDENTS- LEARNERS OF ENGLISH AS L2.....	205

СЕМАНТИЧКИТЕ ИЗРАЗНИ СРЕДСТВА ВО ЖАРГОНСКИОТ ИЗРАЗ НА МЛАДИТЕ ВО ИТАЛИЈА

Весна Коцева ¹, Надица Негриевска ²

¹Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
vesna.koceva@ugd.edu.mk

²Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
nadica.markoska@ugd.edu.mk

Апстракт: Во овој труд се претставени резултати од експериментално истражување чијашто примарна цел беше да се анализираат начините кои овозможуваат збогатување на лексичкиот фонд на жаргонскиот израз на младите со зборови кои го изгубиле своето примарно значење преку семантички операции. Во трудот се анализира како писмен, така и устен корпус. Извори на корпусот за анализа се списанијата наменети за младите “Ragazza moderna” и “Cioè” како и филмови во кои се третираат теми од животот на младите и во кои токму младите се главни актери. Во воведот накратко се посветува внимание на карактеристиките на јазичните вариетети кои се дефинираат како „говор на младите“. Во продолжение на трудот се опишуваат изворите на корпусот, а потоа се преминува кон опишување и претставување на спроведеното истражување.

Клучни зборови: *жаргон, вариетети, стилски фигури, млади, семантика, метафора*

SEMANTIC EXPRESSIONS IN THE YOUTH SPEECH IN ITALY

Vesna Koceva¹, Nadica Negrievska²

¹Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip, Macedonia
vesna.koceva@ugd.edu.mk

²Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip, Macedonia
nadica.markoska@ugd.edu.mk

Abstract: This paper outlines the results from an experimental research whose primary goal was to determine the ways that enable the enrichment of the lexical fund of the jargon expression of young people with words that have lost their primary meaning through semantic operations. The paper analyzes both written and oral corpus. Sources of the corpus for analysis are the youth magazines “Ragazza moderna” and “Cioè” as well as films that deal with topics

from the life of young people and in which young people are the main actors. The introduction briefly pays attention to the characteristics of language variants that are defined as “youth speech”. The paper further describes the sources of the corpus as well as the description and the presentation of the conducted research

Keywords: *jargon, varieties, stylistic figures, youth, semantics, metaphor*

1. Вовед

Јазичните вариетети кои се дефинираат како „говор на младите“ се разликуваат од другите јазични вариетети по пет параметри од кои четири се од општествен тип: варијабилност, места на користење, намера, цел; и еден параметар е од јазичен тип: виталност (Sobrero, 1992).

Првиот параметар е варијабилноста, односно променливоста. Говорот на младите се карактеризира со брза јазична динамика во однос на стандардниот јазик. Може да се разликуваат четири типа јазични вариетети и тоа: јазикот варира дијахрониски, дијатописки, дијастратиски и дијафазично. Говорот на младите ги следи овие варијации со извесни карактеристики. Вториот параметар е интернационалната димензија на говорот на младите. Ова покажува дека карактеристиките не се однесуваат само на говорот на младите од една земја или индивидуална група, туку дека станува збор за поширок феномен. Параметрите како намера и цел ја карактеризираат психосоцијалната мотивација.

Денес не зборуваме за „жаргон на младите“, бидејќи криптичкиот карактер кој е својствен за жаргоните, во кои е неопходно туѓинците да не го сфатат значењето на зборот, во говорот на младите е само привиден и не одговара на објективните потреби. Неразбирливоста како карактеристика на говорот на младите е дел од играта и е подредена на доминантната функција, а тоа е шегувањето. Целта е истовремено социјална и лична. Во внатрешноста на групите, особено кај малите групи, социјалната цел има две спротивставени лица: кохезијата која е ориентирана кон внатрешноста на групата и која истовремено е контрапозиција, ориентирана кон надворешноста, т.е. во однос на другите групи и во однос на туѓинците. Последниот параметар, виталноста, ја покажува нестабилноста на говорот на младите. Меѓутоа, оваа нестабилност е површна, бидејќи брзо се менуваат термините кои се користат, но остануваат непроменети јазичните процеси кои се во основата на нивното формирање.

Повикувајќи се на шемата за структурата на современиот италијански јазик, предложена од Беруто, јазикот на младите се сместува на оската на дијафазична. Така, повеќе отколку вистински јазик, јазикот на младите се сфаќа како начин на комуникација „кој претставува пред сè стил кој навлегува во модалитетите на конверзација“ (Sobrero, 1992). Со други зборови, употребата на јазичниот вариетет зависи од личностите кои се вклучени во конверзацијата и од ситуациите во кои се смета соодветен таков тип јазик. На овој начин се

раѓа една вистинска традиција на говор која не се однесува само на усното изразување, туку карактеризира и различни пишани текстови меѓу кои, пред сè, списанијата наменети за младите, а пред сè списанијата за девојки. Според Лоренцо Ковери (Coveri, 1992), намерата за кохезија и шегување го определуваат говорот на младите како дијафазичен вариетет, односно функционално-ситуациски вариетет од италијанскиот јазичен репертоар. Самите млади го користат говорот зборувајќи само со соговорници кои припаѓаат на групата и зборувајќи за определени аргументи.

Лоренцо Ковери го дефинира говорот на младите како јазичен вариетет кој се користи на повеќе или помалку широк и константен начин, но исклучиво во контактите со врсниците, со адолесцентите и постадолесцентите (тинџерите). Од јазична гледна точка возрасната граница (околу 11–19 години) се карактеризира со премин од детски говор кон возрасна јазична компетенција, а од психолошка гледна точка со создавање на сопствениот идентитет, со промена на моделите на идентификување и на однесување од семејството кон групата на врсници (Coveri, 1992).¹

Јазикот на третиот милениум е мешавина од дијалекти, кратенки, измислени метафори, игри на зборови, странски изрази, зборови од стандардниот јазик употребени во сосема поинакво значење, вулгарни зборови, неологизми, видоизменети зборови кои им помагаат на младите да се чувствуваат во хармонија со своите пријатели и да се пронајдат себеси во светот кој ги опкружува

Лексиката во говорот на младите се збогатува по пат на семантички операции кои според Собреро (Sobrero, 1993), го доближуваат говорот на младите до жаргонот, бидејќи го отежнуваат неговото разбирање од страна на личности кои не припаѓаат на групата. Најчестите стилски фигури, односно семантички операции кои се користат се: метафора, хипербола, иронија итн.

Метафората, заедно со хиперболата, е најкористена стилска фигура во говорот на младите. „Метафората се однесува на употреба на некој збор што именува (означува) некоја класа од предмети, појави и сл., за карактеризирање или за именување на објект што припаѓа на друга класа, врз основа на каков било однос меѓу двете класи“ (Минова-Ѓуркова, 2003, стр. 96). Оваа стилска фигура во јазикот на младите има често шеговита функција, на пример, кога се вели *puffo* (штрумф) за *polizaeц* или *camomillati* (од *camomilla* = камилица) за да се каже *смири се*.

Метонимијата се состои во означување на некој предмет со името на друг предмет, кој на некој начин е поврзан со првиот, на пример: *gettonare* наместо *telefonare*, *ferro* наместо *automobile* (Coveri, 1983).

¹ “La varietà di lingua utilizzata, in modo più o meno ampio e costante, ma quasi esclusivamente nelle relazioni di peer group, da adolescenti e postadolescenti (teenagers). La fascia d’età interessata (11-19 anni circa) è quella caratterizzata, dal punto di vista linguistico, dal passaggio dal linguaggio infantile alla competenza linguistica “adulta” e, dal punto di vista psicologico, dalla costruzione dell’identità di sé, con lo spostarsi dei modelli di riferimento e di comportamento dalla famiglia al gruppo di coetanei”.

Хиперболата е стилска фигура која се состои во претерување при опишувањето на реалноста со помош на изрази кои го зголемуваат квалитетот или квантитетот во позитивна или негативна смисла. На пример: *da urlò, da morire, da impazzire* се употребуваат за да се каже *многу*.

2. Презентирање на изворите на анализираниот корпус

Корпусот врз кој е заснована практичната анализа во трудот е составен од термини од италијанските списанија наменети за младите “Ragazza moderna” и “Cioè” консултирани во електронска верзија (<http://www.cioe.it/home>; <http://www.ragazzamoderna.it>).

Анализираните примери од списанието “Ragazza moderna” во трудот се обележани со ознаката (RM), а примерите од неделникот “Cioè” ги означивме со (CO).

Истовремено се користеше материјал и од неколку филмови кои третираат теми од животот на младите и во кои токму младите се протагонисти. Предмет на анализа беше лексиката во филмовите:

- “Una canzone per te” на режисерот Херберт Симоне Парањани од 2010 година. Примерите од овој филм ќе ги означиме со (1);
- “Sharm El Sheik – Un’Estate Indimenticabile” на режисерот Уго Фабрицио Џордани од 2010 година. Примерите од овој филм ќе ги означиме со (2);
- “Scusa Ma Ti Voglio Sposare” на режисерот Федерико Моча од 2010 година. Примерите од овој филм се обележани со (3);
- “Iago” на режисерот Волфанго Де Биаци од 2009 година. Анализираните зборови од овој филм се обележани со (4);
- “Scusa Ma Ti Chiamo Amore” на режисерот Федерико Моча од 2008 година. Примерите од овој филм ќе ги означиме со (5);
- “Come tu mi vuoi” на режисерот Волфанго Де Биаци од 2007 година. Анализираните зборови од овој филм се обележани со (6);
- “No Voglia di Te” на режисерот Луис Прието од 2007 година. Примерите од овој филм ќе ги означиме со (7);
- “Tre metri sopra il cielo” на режисерот Лука Лучини од 2004 година. Зборовите од овој филм се обележани со ознаката (8);
- “Che ne sarà di noi” на режисерот Џовани Веронези од 2003 година. Зборовите од овој филм ќе ги обележиме со (9).

Предмет на анализа беа и зборовите и изразите со кои младите во Италија го ажурираат порталот <http://temi.repubblica.it/esspresso-slangopedia>. Станува збор за онлајн речник кој се збогатува и надополнува со термини кои ги испраќаат младите од цела Италија. Овој речник беше консултиран во текот на 2010 година. Анализираните зборови кои се преземени од овој извор, се означени со (SL).

3. Збогатување на лексичкиот фонд преку стилски фигури

Во говорот на младите во голем процент се застапени тропите кои според дефиницијата на Минова-Ѓуркова (2003), се „изрази, односно конструкции базирани на преобразба на зборовите, односно функционални модификации на значењето на зборовите“ (стр. 93). Младите настојуваат намерно да прават отстапки од стандардната или неутрална употреба на јазикот со цел да привлечат внимание. Говорот на младите се смета за конвенционален, често енигматичен и загадочен јазик, којшто настојува да ги исклучи од конверзацијата оние кои не се дел од групата. Во говорот на младите од стилските фигури најчесто се среќаваат метафората и хиперболата.

3.1. Метафора

Кога зборуваме за метафорична употреба на зборовите во најширока смисла, се подразбира каква било употреба на зборовите надвор од нивното основно значење. „Метафората се однесува на употреба на некој збор што именува (означува) некоја класа од предмети, појави и сл., за карактеризирање или за именување на објект што припаѓа на друга класа, врз основа на каков било однос меѓу двете класи“ (Минова-Ѓуркова, 2003, стр. 96). Метафората се базира на однос по сличност помеѓу терминот кој нормално би стоел во реченицата и терминот кој го заменува и кој има метафоричко значење. Метафората е посилен доколку термините од кои е составена се оддалечени во семантичкото поле.

Во нашиот корпус ги забележавме следните метафорички употреби:

Во следниот пример основното значење на *raffica* е *силен, ненадеен, но краткотраен ветер*, во фигуративна смисла значи *нешто што се одвива брзо, без прекин*. Во вториот дел од реченицата се среќаваме со метафората *ti mangi le parole* што буквално значи *ги јадеш зборовите*, но со метафоричката употреба младите би сакале да кажат дека *кога зборуваш, испушташ некои зборови*. Во македонскиот јазик постои сличен израз *голташ букви*.

- ...tenti di parlare a *raffica*, ma *ti mangi le parole*. (CO)

(...се обидуваш да зборуваш како навиеен, но ги голташ зборовите).

Основното значење на глаголот *soffiare* е *дува*. Во нашиот пример глаголот е употребен со значење на *краде, однесува некој со измама*.

- Cosa succede quando scopri che la tua migliore amica ti *ha soffiato* il boy. (CO)
(Што се случува кога ќе откриеш дека твојата најдобра пријателка здувнала со твоето момче).

Во наредниот пример го среќаваме глаголот *farfalleggiare*, кој е изведен од именката *farfalla* (пеперутка) и е употребен со значење *лесно ги менува момчињата како што пеперутката лета со леснотија од цвет на цвет*.

- ...perché impegnarsi con un tipo solo, quando magari puoi *farfalleggiare* da uno all'altro? (CO)

(...зошто да се обврзуваш само со еден дечко кога можеш да леткаш од еден на друг).

Основното значење на глаголот *tempestare* е удира, тена безмилосно, во нашиот пример е употребен со значење на *investire qlcu. con battute o domande o azioni insistenti* (онседнува некој со постојани зборови или прашања или дејства).

- Vi telefonate tutti i giorni, vi *tempestate* di messaggi e vi scrivete su facebook. (CO) (Си телефонирате секој ден, се убивате со пораки и си пишувате на фејсбук).

Во наредниот пример се среќаваме со именката *capolinea* што буквално значи *последна станица*, но во нашиот пример е употребена со значење на *стигнува до крај*.

- Il mio amore è al *capolinea*. (CO)
(Мојата љубов дојде до последната станица).

Основното значење на глаголот *accendere* е пали. Во следниот пример се среќаваме со метафора, бидејќи *mozokot ne може да се запали*, целата е да се „вклучи мозокот“ за да работи, т.е. да се размислува по аналогија на *accendi il televisore* (запали/вклучи го телевизорот).

- Non perdere quest'occasione e ricorda: *accendi il cervello* e spegni la sigaretta! (CO)

(Не губи ја оваа прилика и запомни: запали го мозокот и изгасни ја цигарата!).

Во следната реченица наместо да се каже *растурена, несредена соба*, младите го користат изразот *campo di battaglia* што значи *бојно поле*.

- Non posso uscire perché devo mettere a posto la mia camera: sembra un *campo di battaglia*! (CO)

(Не можам да излезам бидејќи морам да ја средам мојата соба: изгледа како бојно поле).

Изразот *andare a caccia* значи *оди на лов, да се фатат и убијат диви животни*, исто така и глаголот *scovare* значи *да се извади дивечот од дувлото со цел да се фати*, но во нашиот пример „ловци“ се девојките, а „плен“ се момчињата. Оваа метафора значи *да се оди во потрага и да се фатат момчињата*.

- *A caccia di ragazzi*. Quando il passatempo preferito è quello di inseguire nuovi boy! (CO)

(Во лов на момчиња. Кога омиленото хоби е следење на нови момчиња.);

E proprio con le amiche ricomincerai a uscire e... ad andare a *scovare ragazzi*! (CO)

(И токму со другарките ќе започнеш да излегуваш и... да одиш да ловиш момчиња!).

Глаголот *incipriare* значи *става пудра, покрива некој дел од телото со пудра*. Во примерот кој го забележавме во филмот “Come tu mi vuoi” глагол *incipriare* го задржува значењето на *покрива некој дел од телото, во овој пример носот, но не со пудра, туку со кокаин*.

- Vi *incipriate* il naso senza di noi? (6)
(Си го пудрите носот без нас?).

Глаголот *zuccherare* значи *заблежува некој пијалак или храна додавајќи шеќер (zucchero)*. Во филмот “Tre metri sopra il cielo” овој глагол е употребен со значење *го забавува денот, му дава вкус, односно значење на денот*.

- Qualcosa *zucchera* la nostra giornata. (8)
(Нешто го засладува нашиот ден).

Во наредниот пример ја забележуваме именката *rumba* чиешто основно значење е *кубански танц со жив ритам кој потекнува од западна Африка*, додека во филмот “Che ne sarà di noi” овој збор е синоним за животот.

- Se hai i soldi come cambia la *rumba*. (9)
(Ако имаш пари како ли се менува животот).

Зборот *frana* значи *одрон, свлечиште, пропаст*, а во метафоричка употреба го среќаваме во следниот пример со значење на *неспособна личност која запаѓа во незгодни ситуации*.

- ...al gioco sono una vera *frana*. (CO)
(...во коцкањето сум тапа).

Во следниот пример изразот *riscaldare la temperatura* буквално значи *ја затоплува температурата*, т.е. *ја зголемува температурата*, а метафоричкото значење е *подобрување на односот*.

- Ecco quello che dovete fare se avete voglia di *riscaldare la temperatura* tra di voi. (CO)

(Еве што треба да направите ако сакате да го затоплите односот помеѓу вас).

Во следниот пример го забележуваме глаголот *volare* чие основно значење е *лета*, но во овој случај е употребен за да се каже *доаѓам најбрзо што можам*.

- Come l’hanno anticipato? Va bene, *volo!* (1)
(Како тоа почна порано? Добро, летам!).

Во филмот “Sharm El Sheik – Un’Estate Indimenticabile” го забележуваме изразот *un caso clinico* што буквално значи *клинички случај*, додека неговото метафоричко значење е *некој кој има потешкотии во комуникацијата, некој кој се однесува чудно*.

- Sei proprio un *caso clinico*. (2)
(Баш си клинички случај).

На порталот <http://temi.repubblica.it/espresso-slangopedia> ја забележавме императивната форма *satomillati* креирана од именката *satomilla* што значи *камилица*. Во шеговита конотација, повикувајќи се на смирувачкото дејство на камилицата, младите го креирале овој глагол со значење на *се смирува*.

На истиот портал ја нотиравме употребата на именката *bebé* како синоним за личност која е зависна од својата мајка.

3.2. Антономазија

Антономазија е стилска фигура кога се дава назив на некое лице според некоја негова особина што е содржана во тој назив и кога се употребува лично име со значење на општ поим. Во нашиот корпус ги забележавме следните антономазии:

- *Amedeo* се користи за да се именува момче кое со своето однесување наликува на девојка или за да се каже дека некој е хомосексуалец. Овој термин младите го преземаат од филмот «Amore a prima vista» на Винченцо Салеме. (SL);
- *Homer* е име за неинтелигентно и несмасно момче чишто препознатливи особини се пијанството, бесрамното поддригнување, неспособноста и простачкото однесување. Ова име младите го преземале од ликот на Хомер Симпсон (лик од цртаниот филм „The Simpsons“). Во употреба е и фразата *fare l’Homer* (се прави Хомер) и се однесува на татковците кои не ги одржуваат ветувањата кон своите деца. (SL);
- *Guido* е име кое се користи за посочување на возач на автобус. На пример “*Hai saltato la fermata, Guido!*” (Мајсторе, ја пропушти станицата!) (SL);
- *Iveco* е сининим за терминост *camionista* кој се користи за да се именува лезбејка или девојка која премногу се шминка, бидејќи наликува на момче. Ова име доаѓа од марката на камиони Ивеко. (SL);
- *Lao* е име за глупаво момче или девојка. Младите го преземаат овој термин од видеоиграта *Mortal Kombat*, од ликот Кунг Лао (*Kung Lao*) кој не се покажува како многу силен во борбите. (SL);
- *Vincenzo* е име за личност која се прави наудрена. Го забележавме примерот
- *Non fare il Vincenzo!* (Не се прави на Тошо!) (SL);
- Глаголот *berlusconare* се користи за да се каже дека некој зборува или фантазира за невозможни работи. Овој глагол е изведен од презимето на италијаскиот премиер Силвио Берлускони, кој е познат по своите нереални изјави;
- *Kinder Cereali* е име за момче со многу мозолчиња. Името доаѓа од позната марка на чоколади Киндер. (SL);
- *Bobmarley* е синоним за цоинт со поголеми димензии од вообичаените. Овој назив доаѓа од името на познатиот музичар Боб Марли од Јамајка кој е познат како голем уживател на марихуана.(SL)

3.3. Иронија

Иронијата е стилско изразно средство кое се состои во употреба на еден збор со значење на неговиот антоним, односно кога зборовите имаат спротивно

значење од она што се искажува. Иронијата се препознава од конкретната ситуација, како и од тонот и интонацијата на говорењето, а понекогаш и со специфичната гестикација.

Во нашиот корпус ги забележавме следните термини употребени со иронична конотација:

- Зборот *camionista* (камионист) се користи за да се именува лезбијка или девојка која во своето однесување и изглед наликува повеќе на момче. (SL);
- *Dentiera* (вештачка вилица) е термин со кој се именува професорката или поопшто некоја стара личност. (SL);
- Зборот *mandarino* (мандарина) е назив за жителите на Јужна Италија. (SL);
- *Uomo* (маж) е термин со кој се посочува некоја грда девојка. (SL);
- *Canotto* (гумен чамец) во речникот на младите е синоним за девојка која има силиконски усни или гради. (SL).

3.4. Хипербола

Според Минова-Гуркова (2003), зборуваме за хипербола кога „место вистинскиот израз се употребува експресивен израз што го засилува, го зголемува впечатокот“ (стр. 95). Станува збор за реторичка фигура која се состои во претерување при опишувањето на реалноста со помош на изрази кои го зголемуваат квалитетот или квантитетот во позитивна или негативна смисла.

Во двата примери кои следуваат, го забележуваме изразот *da urlo* (*urlo* = вик, врескот) кој се користи за да се нагласи дека нешто е толку убаво и возбудливо што ти доаѓа да *врескаш силно*.

- ...è arrivato il turno della capitale che ospiterà il duo con un concerto *da urlo!* (CO)

(...на ред дојде и главниот град во кој ќе гостува дуото со еден страшен концерт);

- ...bello *da urlo* Troy Bolton. (CO)
(...страшно убав Трој Болтон).

Исто така и изразите: *da morire* (*morire* = умира) и *da paura* (*paura* = страв) се користат за да се каже дека нешто е премногу убаво.

- Ti piacciono? - *Da morire*. (5)
(Ти се допаѓаат? - Премногу.);
- Questo posto è *da paura*. (3)
(Ова место е фантастично).

Најчесто користени се дериватите од именката *pazzo* (луд), како *impazzire* (полудува), *impazzata* (лудост), *impazzito* (полуден), *pazzesco* (лудо), за да се каже дека некое чувство или нешто е толку силно и убаво што те полудува.

- Prima mi piaceva *da impazzire* un ragazzo che lo conosco da quando ero alle elementari. (CO)

(Прво ми се допаѓаше премногу едно момче кое го познавам од кога бев во основно);

- Questa casa è *pazzesca*. (3)
(Оваа куќа е лудница).

Во следните два примера изведените зборови од *pazzo* се употребени за да се стави акцент на брзината.

- ...guardandolo negli occhi e ascoltando il proprio cuore che batte *all'impazzata!* (CO)
(...гледајќи го во очи и слушајќи го сопственото срце кое чука како лудо.)
- ...moto *impazzite*. (8)
(...луди мотори).

Во нашиот корпус забележавме неколку термини кои младите ги користат кога сакаат да кажат *многу*, во големи количини, како на пример: *un mondo* (свет), *mille* (илјада), *a vagoni* (со вагони), *da vendere* (за продажба), *maledettamente* (проклето), *nera* (црна), *a bomba* (бомба).

- Ci divertiremo *un mondo*. (3)
(Ќе се забавуваме многу);
- Devo fare *mille cose*, ti richiamo dopo. (3)
(Морам да направам илјадници работи, ќе ти се јавам подоцна.);
- Al primo posto abbiamo un re: sua maestà Kanye West che, oltre ad avere venduto *a vagoni*, è riuscito a triplicare il numero dei video. (CO)
(На првото место имаме еден крал: неговото височество Кени кој, освен што продаде со вагони, успеа тројно да го зголеми бројот на видеата.);
- Hai coraggio *da vendere*. (3)
(Имаш голема храброст);
- È *maledettamente* figo. (3)
(Премногу е згоден);
- Devo essere strafuga perchè sono incazzata *nera*. (3)
(Мора да сум презгодна бидејќи сум премногу бесна.);
- Quella tira mi piace *a bomba*. (SL)
(Онаа типка ми се допаѓа премногу).

Изразот *a bomba* се користи и за да покаже согласување со нечие мислење или предлог. На пример:

- Andiamo a fighe stasera? - *A bomba*. (SL)
(Одиде ли по женски вечерва? – Се разбира).

Кога младите сакаат да кажат дека нешто се случило пред многу време наместо *tanto tempo fa* или *da tanto tempo* ги користат изразите *una vita fa* и *da una cifra*.

- ...*una vita fa*. (7)
(...пред 100 години);
- Non mi capitava *da una cifra*. (5)
(Ми се нема случено многу време).

Во следниот пример зборот *bomba* (бомба) е искористен за да се каже дека станува збор за *сензационална, изворедна* вест.

- *Notizia bomba! Bill Condon sarà il regista di Breaking Dawn!* (CO)
(Сензационална вест! Бил Кондон ќе биде режисер на Брејкинг Даун!).
Во филмот „Iago” ја забележавме хиперболичната употреба на придавките *intoccabile* (недопирлива), *inarrivabile* (недостижна), *divina* (божествена) со кои се опишува убавината на девојката.
- *Lei è intoccabile, inarrivabile. - Vi sbagliate, non è come sembra, se solo la conosceste meglio, lei è divina.* (4)
(Таа е недопирлива, недостижна. – Грешите, не е како што изгледа, ако ја познавате подобро, таа е божествена).
Во следниот пример успешноста на архитектот хиперболички е претставена како најголема во целата галаксија.
- *Il più grande architetto della galassia intera.* (4)
(Најголемиот архитект во целата галаксија).
Ја забележавме употребата на изразот *in delirio* (во делириум, т.е. психолошка состојба која се карактеризира со халуцинации, конфузија и губење на реалната перцепција) за да се опише состојбата на голема возбуда и ентузијазам.
- *Fan in delirio per l’anteprima di Eclipse.* (CO)
(Фанови во делириум за премиерата на Еклипс).
Англискиот збор *airbag* (воздушно перниче) се користи за именување на девојка со големи гради.
- *Ammazza che airbag c’ha quella là!* (SL)
(Леле какви лубеници има онаа таму).
Во филмот “Sharm El Sheik – Un’Estate Indimenticabile” ја забележавме употребата на именката *mostro* (монструм) за да се засили, во негативна конотација, впечатокот за непривлечна, одвратна личност.
- *Mi lasci sola col mostro.* (2)
(Ме оставаш сама со чудаков).

3.5. Компарација

Компарацијата е стилско изразно средство кога еден поим, предмет, појава или суштество се споредуваат врз основа на некои нивни заеднички особини, слични или различни, кои често го изненадуваат и возбужуваат читателот и го предизвикуваат неговиот интерес. Минова-Ѓуркова (2003) ја дефинира споредбата како „конфронтирање на два или повеќе предмети или појави за да се објасни едниот/едната од нив со средствата на другиот/другата“ (стр. 94). Во италијанскиот јазик споредбата се воведува најчесто со прилогот *come* (како), а во македонскиот јазик споредбените поими се поврзуваат со зборчињатаа: *како (ко), е слично, налик*.

Зборот *pedalino* е деминутив од *pedalo* (педала) чијашто основна функција е да се врти и во овој пример се однесува на момче кое се врти околу девојката.

- *Ti si rigira come un pedalino. (9)*

(Се вртка околу тебе како педало).

Во следниот пример се среќаваме со две компарации. Буквалното значење на *voce di papera* е *глас како на гуска*, но во овој случај значи *прави грешки во зборувањето*, додека во вториот дел од реченицата *rigida come un surgelato* буквално значи *тврда како замрзната храна*, односно *неподвижна, неспособна да преземе било какво дејство*.

- *Mi viene la voce di papera e divento rigida come un surgelato. (9)*

(Ми се врзува јазик и се здрувам како коцка лед).

Значењето на неподвижен, неспособен да преземе нешто го забележуваме и во следниот пример, во кој истото се изразува преку споредбата со *torso* (труп, статуа, торзо).

- *Stare lì fermo come un torso. (9)*

(Стои таму неподвижен како труп).

Во филмот “*Scusa, ma ti voglio sposare*” тажниот израз на лицето се споредува со изразот на лицето што го има некој кога е на погреб.

- *Nai una faccia da funerale. (3)*

(Имаш фаца како да си на погреб).

Во следниот пример непостојаноста во расположението се споредува со променливоста на временската прогноза.

- *Il tuo stato d’animo cambia come le previsioni del tempo. (RM)*

Твоето расположение се менува како временската прогноза.

Во филмот “*Iago*” го забележавме следниот пример на компарација со кој сиромашното момче се споредува со глушец во библиотека.

- *Chi è lui? – È topo di biblioteca, morto di fame. (4)*

Кој е тој? – Бедно глувче, мртво гладно.

Во филмот „*Una canzone per te*” ги забележавме следните компарации. Љубовта се споредува со рингишпил, т.е. нешто што те прави среќен и од што ти се врти во умот, а личност која е уморна од она што го прави со цел другите да се чувствуваат пријатно и да се забавуваат се споредува со луна парк.

- *Tu sei come un luna park, ti sforzi a far divertire gli altri, però non vedi l’ora che la gente che ha pagato il biglietto se ne vada a casa. (1)*

(Ти си како луна парк, се обидуваш да ги забавуваш другите, но едвај чекаш луѓето кои платиле билет, да си заминат.);

- *L’amore è una giostra, forse perché non c’è niente che ti può rendere più felice e al tempo stesso farti girare la testa. (1)*

(Љубовта е како рингишпил, можеби бидејќи нема ништо друго што може да те направи среќен и во исто време да ти го сврти умот).

Личност која јаде премногу нездрава храна се споредува со возач на камион.

- *Mangi come un camionista, tutti quei grassi. (2)*
(Јадеш како камионџија, сите тие масти).
Во следниот пример девојка која блеска со својата убавина, се споредува со недостижна ѕвезда.
- *Dall'8 splendi come una stella, la tua bellezza è irraggiungibile! (RM)*
(Од осми ќе блескаш како ѕвезда, твојата убавина ќе биде недостижна).

3.6. Персонификација

Според Минова-Ѓуркова (2003), персонификацијата се состои во „претставување на апстрактен поим или идеја во лик на човек: препишување човечки особини на поими, идеи, предмети“ (стр. 94).

Во нашата анализа персонификацијата ја забележавме кај хороскопот, кога на планетите им се припишуваат човечки особини. Ова се поврзува и со фактот дека имињата на планетите се дадени според античките божества.

- *Venere ti ama, ma dal 20 ti ama anche il Sole che offre un mese delizioso e pieno di emozioni. (RM)*
(Венера те сака, но од 20-ти те сака и Сонцето кое ти носи прекрасен месец исполнет со емоции);
- *Venere vuole che ti innamori. (RM)*
(Венера сака да се вљубиш);
- *...con l'arrivo di Mercurio che ti spinge a correre ... (RM)*
(...со доаѓањето на Меркур кој те поттикнува да трчаш...);
- *Astri dolci e amichevoli ti permettono incontri con amici che ti vogliono bene e ti stanno vicini. (RM)*
(Мили и пријателски ѕвезди ти овозможуваат средби со пријатели кои те сакаат и кои ти се блиски.);
- *Le stelle ti sono alleate e puoi decider anche di aggiungere nuovi amici al giro che già frequenti. (RM)*
(Ѕвездите ти се наредени и можеш да одлучиш да додадеш нови пријатели кон твоето друштво.);
- *La Luna potrebbe portarti novità. (RM)*
(Месечината би можела да ти донесе новости).

Во следниот пример на чантата ѝ се припишува способноста за комуникација. Всушност, станува збор за чанта на која се испишани текстови.

- *... le sue borse sono disegnate e realizzate artigianalmente. Questa per esempio... comunica! (RM)*
(...нејзините чанти се дизајнирани и рачно изработени. Оваа на пример... зборува!)

4. Заклучок

Имајќи ја предвид брзината со која се трансформира говорот на младите и хетерогеноста на групите од гледна точка на времето, просторот и јазичните регистри, зборовите кои ги забележавме во овој труд, многу брзо ќе бидат напуштени од младите генерации и заменети со нови термини. Поради овие причини предмет на нашето истражување беа единствените механизми на креирање на зборовите, т.е. начините преку кои младите ја збогатуваат лексиката, во овој случај семантичките изразни средства.

Во овој труд посветен на стилските фигури, од многубројните пронајдени примери, се отстапи место на околу 70 примери во кои се забележува употребата на метафора, хипербола, иронија, антономазија, персонификација и компарација.

Анализата на модификациите на значењето на зборовите нè донесе до заклучок дека младите настојуваат намерно да прават отстапки од стандардната или неутралната форма со цел да привлечат внимание. Претставувањето на употребата на семантичките изразни средства, како еден од начините за креирање на лексичкиот фонд на жаргонскиот израз на младите, ќе даде свој придонес во совладувањето на заедничките правила на присвојување, формирање и трансформација на зборовите со цел учениците полесно да ги идентификуваат и да го откриваат значењето на непознатите зборови кои ги среќаваат во комуникацијата со нивните врстници од Италија, при читањето на списанија наменети за млади или гледање филмови кои третираат теми од животот на младите и во кои главните личности употребуваат термини со кои се карактеризира жаргонскиот израз на младите.

Користена литература:

1. Минова-Ѓуркова, Ј. (2003). *Стилистика на современиот македонски јазик*, Скопје: Магор
2. Coveri, L. (1983). *Prospettive per una definizione del linguaggio giovanile in Italia. Varietätenlinguistik des Italienischen*, a cura di Günter Holtus ed Edgar Radtke. Tübingen: Narr, 134-141.
3. Coveri, L. (1992). *Gli studi in Italia. Il linguaggio giovanile degli anni Novanta. Regole, invenzioni, gioco*, a cura di Emanuele Banfi e Alberto A. Sobrero. Bari: Laterza.
4. Sobrero, A. (1992). *Varietà giovanili: come sono, come cambiano. Il linguaggio giovanile degli anni Novanta. Regole, invenzioni, gioco*, a cura di Emanuele Banfi e Alberto A. Sobrero. Bari: Laterza, 45-58.
5. Sobrero, A. (1993). *Costanza e innovazione nelle varietà linguistiche giovanili. La lingua dei giovani*, Edgar Radtke, Tübinger Beiträge zur Linguistik. Tübingen: Narr.

